

Ensiaskleet varhaiskasvatukseen

Tietoa ja tukea huoltajille-

Opas

Tervetuloa kunnalliseen varhaiskasvatukseen

Pieksämäelle!

SISÄLLYS

YLEISTÄ TIETOA VARHAISKASVATUKSESTA.....	3
Varhaiskasvatus Pieksämäellä	5
Varhaiskasvatuksen aloitus:.....	6
Päivärytmi:	8
Mitä lapsi tarvitsee mukaan varhaiskasvatukseen?	9
Varhaiskasvatukseen saapuminen:	10
Ruokailu:	12
Päivälepo:	13
Kotiin lähdön aika:	14
Jos lapsi sairastuu.....	15
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) ja tuki varhaiskasvatuksessa	17
Varhaiskasvatuksen keskeiset yhteistyötahot	19
Edlevo & hoitoajat	20

YLEISTÄ TIETOA VARHAISKASVATUKSESTA

Mikä varhaiskasvatus on?

Varhaiskasvatus käsittää lapsen arkea tukevan hoidon, kasvatuksen ja opetuksen. Se on suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa, joka keskittyy lapsen oppimiseen, kasvuun ja hyvinvointiin. Varhaiskasvatusta tarjotaan 0–6-vuotiaille ja se on oleellinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää.

Mikä ohjaa varhaiskasvatusta?

Varhaiskasvatusta ohjaavat varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jotka määrittelevät toiminnan tavoitteet ja varmistavat laadukkaan ja yhtenäisen varhaiskasvatuksen koko maassa.

Mikä on varhaiskasvatuksen tehtävä?

Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, edistää tasa-arvoa ja ehkäisee syrjäytymistä. Se tukee huoltajia lapsen kasvatuksessa ja auttaa lasta oppimaan taitoja sekä osallistumaan yhteiseen toimintaan. Varhaiskasvatus luo turvallisen ympäristön, jossa lapset voivat kasvaa tasapainoisiksi yksilöiksi.

(Opetushallitus, 2026.)

Keitä varhaiskasvatuksen yksiköissä työskentelee?

Päiväkodeissa työskentelevät päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen opettajat, varhaiskasvatuksen sosionomit ja lastenhoitajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja, avustaja ja vaihtelevasti opiskelijoita. Ruokapalveluista ja siisteydestä vastaavat tukipalveluiden työntekijät. Ryhmäperhepäiväkodissa työskentelee yleensä 2–3 varhaiskasvatuksen ammattilaista, kuten perhepäivähoitajia ja lastenhoitajia. Perhepäivähoidossa lapsiryhmästä vastaa yksi perhepäivähoitaja. Heidän työtään tukevat varhaiskasvatuksen palveluesihenkilöt.

Oppimisen osa-alueet:

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ohjaavat viisi oppimisen aluetta:

☀️ **Kielten rikas maailma**

🎨 **Ilmaisun monet muodot**

👉 **Minä ja meidän yhteisömme**

🔍 **Tutkin ja toimin ympäristössäni**

🌱 **Kasvan, liikun ja kehityn**

Osa-alueet eivät ole erillisiä kokonaisuuksia, vaan nivoutuvat toisiinsa lasten kiinnostuksen kohteiden, leikin, tutkimisen ja osallisuuden kautta. Ne tukevat lasten kielellisiä taitoja ja ilmaisua, sosiaalista kasvua, ympäristön tutkimista sekä terveyttä ja hyvinvointia. Toimintaa rakennetaan osa-alueiden ympärille, ja **leikki toimii kaikissa keskeisenä oppimisen välineenä.**

Lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan arkeensa, ja tavoitteena on vahvistaa laaja-alaista osaamista sekä luoda pohja tasapainoiselle kasvulle ja oppimisen ilolle.

(Opetushallitus, 2026.)

Varhaiskasvatus Pieksämäellä

Lisätietoja Pieksämäen kaupungin sivuilta: <https://www.pieksamaki.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/paivahoito-ja-esiopetus/paivakodit/>

Varhaiskasvatusta järjestetään kaupungin päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa sekä perhepäivähoidossa.

Päiväkodit

Hiekanpään päiväkoti

Kontiopuiston päiväkoti

Lammenkukka (päiväkotiryhmät Jäppilässä, osa Kontiopuiston päiväkotia)

Maaselän päiväkoti

Nenonpellon päiväkoti

Tahiniemen päiväkoti

Ryhmäperhepäiväkodit (ryhmikset)

Ryhmäperhepäiväkoti Tilhi (Virtasalmi)

Ryhmäperhepäiväkoti Sinikello (Perhepäivähoidon varahoito, Pieksämäki)

Perhepäivähoito

Perhepäivähoito tarjoaa pienessä ryhmässä tapahtuvaa, kodinomaista hoitoa eri puolilla Pieksämäkeä. Se on joustava vaihtoehto perheille, jotka toivovat rauhallista ja yksilöllistä hoitoympäristöä.

Lisäksi: Pieksämäen yksityiset päiväkodit

Yksityiset päiväkodit toimivat kaupungin hyväksyminä palveluntuottajina, ja niihin haetaan varhaiskasvatuspaikkaa palvelusetelillä.

Päiväkoti Sylvän Syli

Päiväkoti Kätzlein

Päiväkoti Männynkolo

Päiväkoti Villa Viikari

Varhaiskasvatuksen aloitus:

♥ Varhaiskasvatuksen aloitus on **uusi ja jännittävä vaihe** perheellenne. Arkeen tulee muutoksia, mutta myös **uusia ystävyssuhteita ja turvallisia aikuisia** lapsen elämään.

Alkuvaihe voi tuntua kuormittavalta, mutta yleensä muutaman viikon jälkeen arki alkaa sujua ja **rutiinit löytyvät**.

💬 Yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa

Keskustelkaa lapsen **päivistä ja havainnoista** aktiivisesti henkilökunnan kanssa.

Olisi hyvä välttää suuria muutoksia, kuten tutista luopumista tai nukkumisjärjestelyjen muuttamista samanaikaisesti varhaiskasvatuksen aloituksen kanssa. Kodin tutut rutiinit tuovat lapselle **turvaa ja ennakoitavuutta**.

🌈 Tutustuminen varhaiskasvatukseen

Ota yhteyttä varhaiskasvatuspaikkaan heti, kun saatte tiedon myönnetystä varhaiskasvatuspaikasta, ja sopikaa **ensimmäisestä tutustumiskäynnistä**.

Varhaiskasvatukseen voi tulla tutustumaan yhdessä huoltajan kanssa useamman kerran – **usein 2–3 kertaa riittää**, mutta tarve on yksilöllistä. **Suosittellemme kuitenkin useampaa, kuin 1 tutustumiskäyntiä.** Useampi käynti auttaa lasta mm.

tutustumaan uusiin aikuisiin, kavereihin ja tiloihin, jolloin aloitus tuntuu turvallisemmalta. Tarvittaessa voitte pyytää tulkkipalvelua, jotta keskustelu ja tiedonsiirto sujuvat mahdollisimman selkeästi.

🔔 Pieksämäen kaupungilla on käytössä **Edlevo järjestelmä**. Edlevo toimii **puhelimeen ladattavalla sovelluksella tai selaimella** osoitteesta:

https://education.service.tieto.com/WE.Education.Spaces/Start?domain=PieksamakiEfica_ETPMK&idpmethod=SAML&Federationprofile=EduAppFiPublic&Actor=Actor_Relative

Hoitoaikojen varaaminen, poissaoloilmoitukset, viestintä ja tiedottaminen tapahtuu Edlevon kautta, joten sen **käyttöön on hyvä tutustua hoidon alkaessa**.

📅 **Loma-ajat ja päivystys:** Varhaiskasvatuksessa noudatetaan kunnan määrittelemiä loma- ja päivystysaikoja, jolloin osa yksiköistä voi olla suljettuna ja varhaiskasvatusta järjestetään keskitetysti. Vain esiopetuksessa olevilla lapsilla toimii päivystys/loma-aikoina tuntiylitys, eikä heille tehdä loma-ajalle erillistä sijoitusta. Loma on tärkeä osa lapsen hyvinvointia, ja lapsella on oikeus lepoon, palautumiseen ja yhteiseen aikaan perheen kanssa. *Lisätietoja:* <https://www.pieksamaki.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/perusopetus/>

Päivärytmi:

Varhaiskasvatuksen päivärytmi on tärkeä osa lapsen jokapäiväistä elämää, se auttaa luomaan turvallisen ja ennakoitavan ympäristön, jossa lapsi voi kasvaa ja kehittyä.

Päivärytmi tukee lasten sosiaalista, emotionaalista, kognitiivista ja fyysistä kehitystä.

Aikataulut voivat vaihdella talo- ja ryhmäkohtaisesti ja ovat siksi joustavia. 😊

- ♥ **klo 8.00** – Aamupala (Tarjotaan lapsille, joiden hoitoaika alkaa ennen klo 8.15.)
- ♥ **klo 8.30** – Leikkiä, toimintaa ja ulkoilua ryhmän aikataulujen mukaisesti
- ♥ **klo 11.00** – Lounas (Tarjotaan lapsille, joiden hoitoaika alkaa ennen klo.11.15.)
- ♥ **klo 11.30–14.00** – Päivälepo tai rauhallista toimintaa ryhmän ja ikätason mukaan
- ♥ **klo 14.00** – Välipala (Tarjotaan lapsille, jotka ovat hoidossa klo 14:15 asti)
- ♥ **klo 15.00** – Leikkiä, toimintaa ja ulkoilua

Vuorohoidossa iltarytmi jatkuu joustavasti

näin...

- ♥ **klo 17.30** – Päivällinen (Tarjotaan klo. 17.30 jälkeen hoidossa oleville lapsille)
- ♥ **klo 17.30** – Leikkiä, toimintaa ja ulkoilua
- ♥ **klo 19.30** – Iltapala (Tarjotaan klo. 19.30 jälkeen hoidossa oleville lapsille)

Ilta jatkuu lasten tarpeiden mukaisesti, esimerkiksi iltapuuhat ja yöunille meno. Kotiin lähtevät lapset haetaan viimeistään klo 22.30, sen jälkeen hoitoa tarvitsevat lapset jäävät yöksi, jotta voidaan turvata lapselle tarvittava unimäärä.

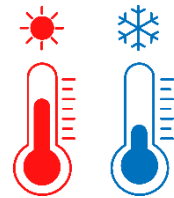
Päiväkodeissa suositaan usein pienryhmätoimintaa, ja ulkoilu voidaan toteuttaa esimerkiksi vuoroulkoiluna. Tällöin osa ryhmästä jää sisälle leikkimään ja osallistumaan toimintaan, kun taas toiset ulkoilevat – ja vuorot vaihtuvat myöhemmin.

Mitä lapsi tarvitsee mukaan varhaiskasvatukseen?

Alla olevan listan lisäksi voit pakata lapselle mukaan muutakin tavaraa, esim. hiusharjan, pompuloita tms., jos koet lapsen sellaisia päivän aikana tarvitsevan. 😊

👕 **Varavaatteet** (vähintään kaksi vaihtokertaa: housut, paita, sukat ja pikkuhousut).

☁️ **Sään/vuodenajan mukaiset ulkoiluvaatteet**, varhaiskasvatuksessa ulkoillaan säällä kuin säällä. Sää voi vaihdella myös päivän aikana. Vuodenajan mukaan lämpimällä säällä kevyttä vaateetusta ja kylmällä lisää vaatekertaa; villapuku, kypärämyssy, villasukat jne. 😊

☔️ **Sadevaatteet:** sadetakki, kurahousut, kurahanskat sekä kumisaappaat tai muut vettä kestävätkä ulkovaatteet ja kengät.

🍼 **Tarvittaessa tutti ja tuttipullo** (Varhaiskasvatus hankkii tarvittaessa äidinmaidonkorvikkeen).

😊 **Vaipat tarvittaessa.**

🧸 **Unikaveri, turvalelu tai uniriepu** päivälevolle, jos lapsi sellaista käyttää.

☀️ Aurinkoisella säällä on hyvä huolehtia lapsen ihon suojaamisesta **pitkähihaisella vaateuksella** tai aurinkorasvalla.

💊 **Säännöllinen lääkitys:** jos lapsella on lääkitys, jota tarvitaan varhaiskasvatuspäivän aikana, asiasta sovitaan yhdessä henkilöstön kanssa. **Lääkkeiden antamiseen liittyvistä käytännöistä täytetään erilliset lomakkeet.** On suositeltavaa sopia lääkärin kanssa lääkkeenannosta siten, että se tapahtuisi pääsääntöisesti kotona.

Huomioithan, että kaikki lapsen henkilökohtaiset tarvikkeet tulee

nimikoida! 😊

Varhaiskasvatukseen saapuminen:

Turvallinen saapuminen ja kulku

- Saapuminen tapahtuu usein **yhden tai useamman ulkoportin kautta.**
- Lapselle opetetaan heti alusta alkaen, että **portit avaa ja sulkee aina aikuinen.**
- Myös porttien kaikki salvat tulee **aina laittaa huolellisesti kiinni.**

Aamu ja ryhmiin siirtyminen

Päiväkoteihin aikaisin aamulla saapuvat lapset tulevat usein **ensin saman ryhmän tiloihin**, ja siirtyvät myöhemmin omaan ryhmäänsä, kun henkilökuntaa on enemmän paikalla.

Tarkistathan lapsesi ryhmän henkilökunnalta käytänteet.

Omien tavaroiden paikat

- Jokaisella lapsella on omat **nimetyt lokerot/naulakot** ryhmän tiloissa.
- Huolehdi, että **lapsesi tavarat menevät niille varatuille paikoille.**

Käsihygieniä ja saapumisen kirjaaminen

- Varhaiskasvatukseen tullessa **lapsi käy aina käsienpesulla yhdessä huoltajan kanssa.**
- Tämän jälkeen lapsi kirjataan **tagillä Edlevo-sovellukseen** ryhmän puhelimella:
  - **Saapuminen:** vastuu lapsesta siirtyy varhaiskasvatukselle ja **vakuutukset astuvat voimaan.**
  - **Lähtö:** tagilla kirjaaminen tehdään myös lähtiessä, jolloin **vastuu siirtyy takaisin huoltajalle.**
- **Tagin saat ryhmän henkilökunnalta** lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa.

⚠️ Lapsen vastaanotto ja luovutus

- **Turvallisuussyistä lapsi luovutetaan aina aikuiselta aikuiselle**, riippumatta siitä, mihin aikaan lapsi päivänsä varhaiskasvatuksessa aloittaa.
- Lasta ei voi **jättää varhaiskasvatukseen tai hakea ilman kirjaamista**.
- Tuonti- ja hakutilanteissa on tärkeää **vaihtaa päivän kuulumiset henkilöstön kanssa**.

♥️ Varhaiskasvatuksen aloitusvaihe

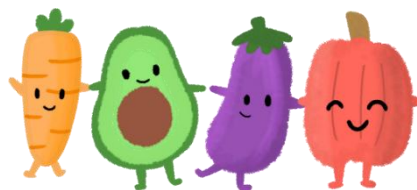
- Varhaiskasvatuksen aloitus on **iso muutos koko perheelle**.
- Lapsi voi olla **itkuinen, tarrautua huoltajaan** tai kokea **jännitystä ja surua** – kaikki tunteet ovat täysin normaaleja.
- **Lapselle on tärkeää sanoa heipat selkeästi ja rauhallisesti**, sillä huomaamatta lähteminen voi lisätä lapsen hätää ja turvattomuutta.
- Usein huoltajalle voi tulla tunne, että vielä yksi halaus tai vilkutus auttaisi lasta, mutta **liiallista heippojen pitkittymistä kannattaa välttää**, sillä se voi tehdä lapsen jäämisestä vaikeampaa.
- Uuteen tilanteeseen tottuminen vie aikaa; **rutiinien myötä itkut yleensä vähenevät**.
- Lapsi voi **tuoda varhaiskasvatukseen kuvan tai kuvia** perheestään tai muista läheisistään. Kuvia voidaan katsella yhdessä päivän aikana **ikävän helpottamiseksi**.

🧑 Henkilöstön rooli ja tuki

- Ammattitaitoinen henkilöstö **osaa kohdata lapsen surun ja on tukena päivän aikana**. ♥️
- Useissa ryhmissä on tapana **lähettää kuvia ja kuulumisia huoltajille** erityisesti aloitusvaiheessa.
- Voit myös **pyytää kuulumisia**, mikä usein rauhoittaa omaa mieltä.

Ruokailu:

Päivittäiset ateriat

- Varhaiskasvatus sisältää **hoitoaikojen mukaiset päivittäiset ateriat**: aamupala, lounas, välipala sekä **vuorohoitopäiväkodissa** päivällinen ja iltapala.
- Ateriat varhaiskasvatus yksiköihin valmistaa **Pieksämäen Tukipalvelut Oy:n keskuskeittiö Ruokarata**, ja ajantasaiset ruokalistat löytyvät **Tukipalveluiden verkkosivuilta**. <https://pieksamaentukipalvelut.fi/ruokalistat/>
- Perhepäivähoidossa perhepäivähoitaja valmistaa lapsille ruoan. Viikoittainen ruokalista on perheiden nähtävissä.
- Varhaiskasvatuksessa ruoka on **terveellistä, monipuolista ja ravitsemussuositusten mukaista**

Syömisen tuki

- Ruokailu tapahtuu lapsen omien tarpeiden ja tahdin mukaan.
- Lapsia kannustetaan **maistamaan uusia ruokia ja makuja** lempeästi, ilman painostusta.

Sosiaalinen oppiminen

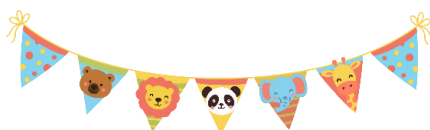
- Ruokailu on myös **sosiaalinen oppimisen hetki**.
- Lapset harjoittelevat **pöytätapoja** ja vuorovaikutusta muiden lasten ja aikuisten kanssa.

Erityistarpeet ja turvallisuus

- **Erityisruokavaliot** huomioidaan aina joka aterialla. **Huolehdiathan tiedon** lapsen allergioista/erityisruokavalioista ryhmän henkilökunnalle.

Huom. ❤️

Juhlimme mielellämme lasten merkkipäiviä yhdessä, mutta emme voi tarjota kotoa tuotuja herkuja. Syntymäpäiviä kertyy vuoden aikana paljon, joten herkuja olisi tarjolla hyvin usein. Siksi juhlistamme synttäreitä yhteisin, herkuttomin tavoin esimerkiksi laulamalla ja pienillä juhlahetkillä. ❤️ 😊

Päivälepo:

Miksi lepo on tärkeää

- Lapset eivät aina halua mennä nukkumaan tai levätä sovittuna aikana. **Päiväunien tai iltaunien vastustamisen vaiheet on normaalia.**
- **Riittävä uni ja lepo tukevat** mm. lapsen kehitystä, terveyttä, aivotoimintaa, muistia, oppimista ja tunnesäätelyä.
- **Hyvä ja riittävä lepo** edistää myös lapsen yleistä hyvinvointia
- **Panostamalla riittävään lepoon koko perhe jaksaa paremmin.**
(Sainio, Pajulahti & Sajaniemi, 2020.)

Lepohetket varhaiskasvatuksessa

- Lepohetket kuuluvat **jokaiseen päivään**, ja jokaisella lapsella on **oikeus levätä päivän aikana**.
- Varhaiskasvatuspäivä on lapsille usein monella tavalla kuormittava, ja pienikin **hiljainen hetki hämärässä tilassa**, jossa voi levätä, tekee hyvää ja tukee lapsen kehitystä.
- Lepohetken tarkoituksena on **rauhottua päivän touhuista** ja **saada tauko aktiivisuudesta**.
- Lepohetket järjestetään **lapsen iän, yksilöllisten tarpeiden ja vanhempien toiveiden mukaisesti**, esimerkiksi nukkumisen keston suhteen. Jokainen lapsi tarvitsee **oman mittaisen lepo hetken**; osa saattaa tarvita vain lyhyen hetken rauhoittumiseen, kun taas toisille pidempi lepo hetki on tarpeen.
- Lepohetkessä **kunnioitetaan lapsen omaa tahtia**: ketään ei pakoteta nukkumaan, mutta uni mahdollistetaan varmistamalla, että lepo hetket ovat rauhallisia ja turvallisia.
- Päivän aikana lapset voivat olla aktiivisia ja leikkiä, mutta lepo hetket tarjoavat mahdollisuuden **hiljentymiseen ja rauhoittumiseen**.

Hyvä tietää

- Lepo hetki ei aina tarkoita nukkumista – se voi olla hiljainen hetki lelujen kanssa, kirjan katselua tai rauhoittumista. Varhaiskasvatuksessa pyritään siihen, että lapsi oppii itsesäätelyä ja rauhoittumisen taitoja turvallisessa ympäristössä.

Kotiin lähdön aika:

😊 Päivän päätteeksi – lapsen haku

- Varhaiskasvuspäivä on lapselle usein mukava ja täynnä touhua, mutta se voi olla myös kuormittava.
  - Sosiaaliset tilanteet, äänet ja melutaso sekä uuden oppiminen vievät energiaa.
- Kun saavut hakemaan lastasi, hän saattaa olla **iloinen, mutta yhtä hyvin kiukkuinen tai itkuinen**.
  - Usein päivän kuormitus purkautuu juuri huoltajille – tämä on täysin normaalia.
- **Henkilökunnalla on kuulumisia ja havaintoja lapsesi päivästä**, joten on hyvä varata hetki aikaa kuunnella ne **uloskirjauksen** yhteydessä.

Huolehdittehan lokerolta mahdolliset pyykkit kotiin pestäväksi. 😊 Pyykit on usein merkitty lokeroon laitettavalla ”Pyykkipussi” tms. merkinnällä. Lokeropaikka on hyvä tarkistaa päivittäin. 😊

🚫 Poissaolot ja vapaapäivät

- Lapsen **yllättävistä poissaoloista tai sairauspoissaoloista** on hyvä ilmoittaa henkilökunnalle.
  - Huoltajien tulee merkitä poissaolot tai sairastumiset **Edlevoon**.

⚠️ Turvallisuus ja tiedottaminen

HUOM! Turvallisuussyistä kaikki henkilöt, joille **lapsi voidaan luovuttaa ilman erillistä ilmoitusta**, tulee **merkitä Edlevoon varahakijoiksi** (nimi, puhelinnumero ja suhde lapseen). **Vaikka hakija olisi merkitty Edlevoon varahakijaksi, on hyvä ilmoittaa henkilökunnalle etukäteen, jos lasta hakee joku muu kuin huoltaja.** 😊

Lapsi voidaan luovuttaa muulle kuin Edlevoon merkitylle varahakijalle vain, mikäli huoltaja ilmoittaa tästä etukäteen henkilökunnalle, esimerkiksi viestillä tai lasta tuodessa.

Jos lapsi sairastuu...

Varhaiskasvatuksessa noudatetaan **terveydenhuollon ohjeistuksia** yleisissä tartuntataudeissa. Henkilöstöllä on käytössään ajantasaiset toimintaohjeet ja huoltajille tiedotetaan, jos ryhmässä ilmenee esimerkiksi täitä, kihomatoja tai rokkotauteja. Ilmoituksen yhteydessä jaetaan myös tarvittavat ohjeet ilmoitustaululla/ryhmän tiloissa, Edlevossa tai viestinä kotiin.

Tavallisessa flunssassa lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen sen mukaan, miten oireet sen sallivat. Kuumeinen lapsi hoidetaan kotona, ja **toipumiselle on hyvä antaa riittävästi aikaa.** Varhaiskasvatukseen palatessaan lapsen yleisvoinnin tulee olla sellainen, että hän jaksaa osallistua päivän toimintoihin, kuten leikkiin ja ulkoiluun normaalisti.

Vatsataudit tarttuvat herkästi ja voivat levitä nopeasti. Jos lapsi sairastuu oksennus- tai ripulitautiin, on suositeltavaa pitää myös perheen muut lapset kotona, kunnes perheen sisäinen epidemia on ohi. Erityisesti voimakkaiden vatsatautiepidemioiden, kuten noroviruksen aikana myös oireettomat sisarukset on pidettävä kotihoidossa. Lapsi voi **palata varhaiskasvatukseen**, kun hän on ollut **kaksi vuorokautta oireeton ja yleisvointi on hyvä.**

On erittäin tärkeää, että lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen vain terveenä ja saa riittävästi aikaa toipua kotona sairastelun jälkeen. Näin suojataan muita lapsia ja varmistetaan myös sitä, että henkilöstö pysyy terveenä ja toimintakykyisenä.

Hyvä käsihygienia suojaa kaikkia

Kädet pestään aina varhaiskasvatukseen tullessa ja useita kertoja päivän aikana. Kädet on hyvä pestä myös kotiin palatessa. Yhdessä hyvästä käsihygieniasta huolehtimalla vähennämme tartuntoja.

Lääkkeiden antaminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa voidaan antaa lapselle vain lääkärin määräämiä lääkkeitä. Lääkkeiden tulee olla alkuperäispakkauksessa, ja mukana on oltava selkeä annosteluohje. Huoltajat täyttävät työntekijän kanssa yhdessä sopimuksen lääkehoidon toteuttamisesta, ja henkilöstö perehdytetään lääkkeen antamiseen. On suositeltavaa sopia lääkärin kanssa lääkkeenannosta niin, että se tapahtuisi mahdollisuuksien mukaan kotona.

HUOM. Kaikilla varhaiskasvatuksen työskentelevillä ei ole **terveydenhuollon myöntämää lääkelupaa**.

(Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatuksen Hygieniaohjeistus, 2025.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) ja tuki varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, eli vasu. Sen tarkoituksena on tukea lapsen kasvua, oppimista ja hyvinvointia yksilöllisesti. Vasu tehdään yhteistyössä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa, ja

se ohjaa lapsen arkea niin, että hänen vahvuutensa, tarpeensa ja kiinnostuksen kohteensa tulevat huomioiduiksi. Ensimmäinen vasukeskustelu käydään noin kahden kuukauden kuluttua varhaiskasvatuksen aloituksesta, ja sen jälkeen suunnitelmaa päivitetään vähintään kahdesti toimintakauden aikana tai aina, kun lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia.

Huoltajien rooli vasun laadinnassa on tärkeä, ja heidän näkemyksensä täydentävät varhaiskasvatuksen havaintoja. Myös lapsi osallistuu suunnitelman tekemiseen omalle ikä- ja kehitystasolleen sopivilla tavoilla. Lapsen osallisuus voi näkyä esimerkiksi siinä, että hän kertoo mieltymyksistään, näyttää lempileikkejään tai osallistuu keskusteluun aikuisen tukemana. Tavoitteena on, että lapsen oma ääni tulee kuulluksi ja hänen osallisuutensa vahvistuu. (Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2022.)

Vasun keskeiset periaatteet:

- ♥ suunnitelma tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa
- ♥ lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet ohjaavat toimintaa
- ♥ vasu päivitetään säännöllisesti ja tarpeen mukaan
- ♥ lapsi osallistuu suunnitteluun ikätasolle sopivasti

Varhaiskasvatuksessa jokaisella lapsella on myös oikeus saada tarvitsemansa tuki oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin. Tuki järjestetään kolmella tasolla: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tuki suunnitellaan aina lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan, ja tasolta toiselle voidaan siirtyä joustavasti. Tehostetun tai erityisen tuen saaminen ei edellytä, että lapsi olisi ensin saanut yleistä tukea. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on aina tuen suunnittelussa, toteutuksessa sekä arvioinnissa mukana, ja osallistuu myös huoltajien kanssa käytäviin vasukeskusteluihin.

(Opetushallitus, 2026.)

Tuen tavoitteet:

- ♥ vahvistaa lapsen oppimista
- ♥ tukea kehitystä ja hyvinvointia
- ♥ helpottaa arjen sujumista
- ♥ varmistaa, että lapsi saa kasvaa ja oppia omien edellytystensä mukaisesti

Esiopetuksessa ei enää käytetä aiempaa kolmiportaista tukijärjestelmää. Lapsi saa oppimisen ja osallistumisen tukea heti, kun tarve havaitaan. Tuen suunnittelu ja toteutus perustuvat varhaiseen tunnistamiseen sekä yhteistyöhön lapsen, huoltajien, henkilöstön ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa.

Lisätietoa: <https://www.pieksamaki.fi/wp-content/uploads/Pieksamaen-kaupungin-esiopetuksen-opetussuunnitelma.pdf>

Varhaiskasvatuksen keskeiset yhteistyötahot

Perheet

- ♥ Huoltajat ovat tärkein yhteistyökumppani.
  - Yhteistyö näkyy päivittäisissä kohtaamisissa, varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa ja yhteisessä kasvatustyössä.

Esi- ja perusopetus

- Yhteistyö nivelvaiheissa, kuten siirtymässä esiopetukseen ja kouluun.
  - Tiedonsiirto ja yhteiset toimintamallit tukevat lapsen sujuvaa siirtymää.

Neuvola ja terveydenhuolto

- Neuvola tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa lapsen kasvun ja kehityksen seurannassa.
- Tarvittaessa konsultoidaan puheterapeutteja, toimintaterapeutteja, psykologeja tai muita asiantuntijoita.

Sosiaalitoimi

- Yhteistyö esimerkiksi perheiden tukipalvelujen, lastensuojelun ja perheneuvolan kanssa.
  - Tavoitteena lapsen ja perheen hyvinvoinnin vahvistaminen.

Kulttuuri- ja liikuntatoimi

- Kirjastot, museot, teatterit, liikuntapalvelut ja muut paikalliset toimijat tarjoavat sisältöjä ja elämyksiä.
  - Yhteistyö rikastaa pedagogista toimintaa.

Kolmas sektori ja järjestöt

- Esimerkiksi MLL, seurakunnat ja urheiluseurat.
  - Tarjoavat kerhoja, tapahtumia, tukipalveluja ja vapaaehtoistoimintaa.

Muut toimialat

- Tukipalvelut (ruokapalvelut ja siivous), tilapalvelut ja tekninen toimi.
  - Yhdessä varmistetaan turvallinen ja toimiva arki.

Edlevo & hoitoajat

Hoitoaikaperusteinen käytäntö

- Perhe valitsee lapselle **kuukausittaisen hoitotuntimäärän** seuraavista väleistä: 0–60 h/kk (vain eskareille), 0–84 h, 85–105 h, 106–146 h, 147 h+
- Laskutus perustuu **valittuun tuntiväliin**, mutta **ylitykset laskutetaan automaattisesti** todellisen käytön mukaan.
- Jos toteutuneet tunnit ylittävät valitun tuntivälin, laskutus nousee seuraavaan luokkaan.
- Kahden peräkkäisen kuukauden ylityksissä palveluntarve nostetaan pysyvästi 3 kuukaudeksi.
- Laskutettava aika muodostuu **ennalta Edlevon kautta tehdyn hoitoaikavarauksen** ja toteutuneen hoitoajan tiedoista, **yhdistämällä uloimmat aikaparit**. Esim. varaus 6.30–15.30 ja toteuma 6.45–16.45 → laskutetaan 6.30–16.45.

Edlevo – hoitoaikojen ilmoittaminen

- Hoitoajat ilmoitetaan Edlevossa **viimeistään sunnuntaina klo 24:**
  - Parillisen viikon sunnuntai → seuraava parillinen viikko
  - Parittoman viikon sunnuntai → seuraava pariton viikko
- Aikoja toivotaan ilmoitettavan mahdollisimman pitkälle eteenpäin.
- Muutoksia lukitusajan jälkeen tehdään vain painavasta syystä, esim. työvuoro muutokset. Lukitusajan jälkeen muutoksia voi tehdä vain yksikön esihenkilö.
- Äkilliset poissaolot voi ilmoittaa Edlevossa myös lukitusajan jälkeen.

HUOM! Vuorohoidon osalta ohjeistus on poikkeava! Saat tarkat ohjeet lasten hoitoaikavarauksiin Hiekanpään päiväkodilta!

** Eskarilaiset:** Edlevo vähentää automaattisesti esiopetuksen ajan (8.30–12.30). Eskarilaiset ilmoittavat Edlevossa koko päivän hoitoajat, myös

esiopetuksen. Loma- ja pyhäpäivinä ei ole esiopetusta → koko päivä lasketaan hoitoajaksi.

🚫 **Poissaolot** Äkillisissä poissaoloissa laskutetaan varattu aika, ei toteutunut.

🏷️ **Tagit:** Lapsi kirjataan sisään ja ulos tagilla. Tagit palautetaan varhaiskasvatuksen/esiopetuksen päättyessä.

✖️ **Varhaiskasvatuspaikan irtisanominen** tapahtuu myös Edlevon kautta.

Lisää tietoa: <https://www.pieksamaki.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/paivahoito-ja-esiopetus/tietoedu-ja-hoitoajat/>

**Tämä opas on laadittu osana Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) -
opinnäytetyötä yhteistyössä Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatuksen
kanssa.**

Oppaan tekijät: **Sari Kohvakka & Neea Skön-Kaksonen**

Oppaan kuvittamisessa on hyödynnetty Canvaa.

Oppaassa on käytetty teoreettista lähdetaustaa:

Opetushallitus. (2026). *Mitä on varhaiskasvatus?* <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Opetushallitus. (2026.) *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pähkinänkuoressa.*
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-pahkinankuoressa>

Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatuksen hygieniaohjeistus, 2025.

Pieksämäen kaupunki. (2022.) *Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma.*
<https://www.pieksamaki.fi/wp-content/uploads/Pieksamaen-kaupungin-varhaiskasvatussuunnitelma-2022.pdf>

Pieksämäen kaupunki. (i.a.) *Varhaiskasvatus ja opetus.*
<https://www.pieksamaki.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/paivahoito-ja-esiopetus/>

Sainio, T., Pajulahti, R. & Sajaniemi, N. (2020). *Näin tuet lapsen itsesäätelyä – Hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa*